

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan Natuurwaarden

Kloosterplantsoen te IJsselstein

Rapportnummer 13-0073

www.starobv.nl

Quickscan Natuurwaarden

Kloosterplantsoen te IJsselstein

augustus 2013

Rapportnummer: 13-0073

In opdracht van: Grasveld Civiele Techniek B.V.
Rijakkerweg 5A
5741 RR Beek en Donk

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Zorgplicht	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Plangebied	7
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	7
2.2	Voorgenomen plannen	9
3	Methode	10
4	Natuurwaarden	11
4.1	Beschermde gebieden	11
4.2	Beschermde soorten	12
4.2.1	Flora	12
4.2.2	Vlinders en libellen	12
4.2.3	Mieren en kevers	12
4.2.4	Vissen	13
4.2.5	Reptielen en amfibieën	13
4.2.6	Vogels	14
4.2.7	Zoogdieren	15
5	Conclusies	17
	Geraadpleegde bronnen	19
	Bijlage 1 Wet- en regelgeving	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met de voorbereiding van de sloop van vijf flats rond het Kloosterplantsoen te IJsselstein dient onderzocht te worden welke natuurwaarden actueel in het gebied aanwezig zijn en op welke wijze de voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de in het gebied aanwezige natuurwaarden. Dit om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving gehandeld zal worden.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming is hierbij de Flora- en faunawet van belang. Gebiedsbescherming is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (o.a. Natura 2000) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In bijlage 1 wordt deze wet- en regelgeving uitgebreid beschreven.

Deze rapportage beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van soorten in het plangebied die zijn opgenomen in de tabellen van beschermde flora en fauna in het kader van de Flora- en faunawet. Ook wordt bepaald op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Op basis daarvan kan worden vastgesteld welke eventuele maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden, om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht (ex. artikel 2) opgenomen: “een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

1.4 Leeswijzer

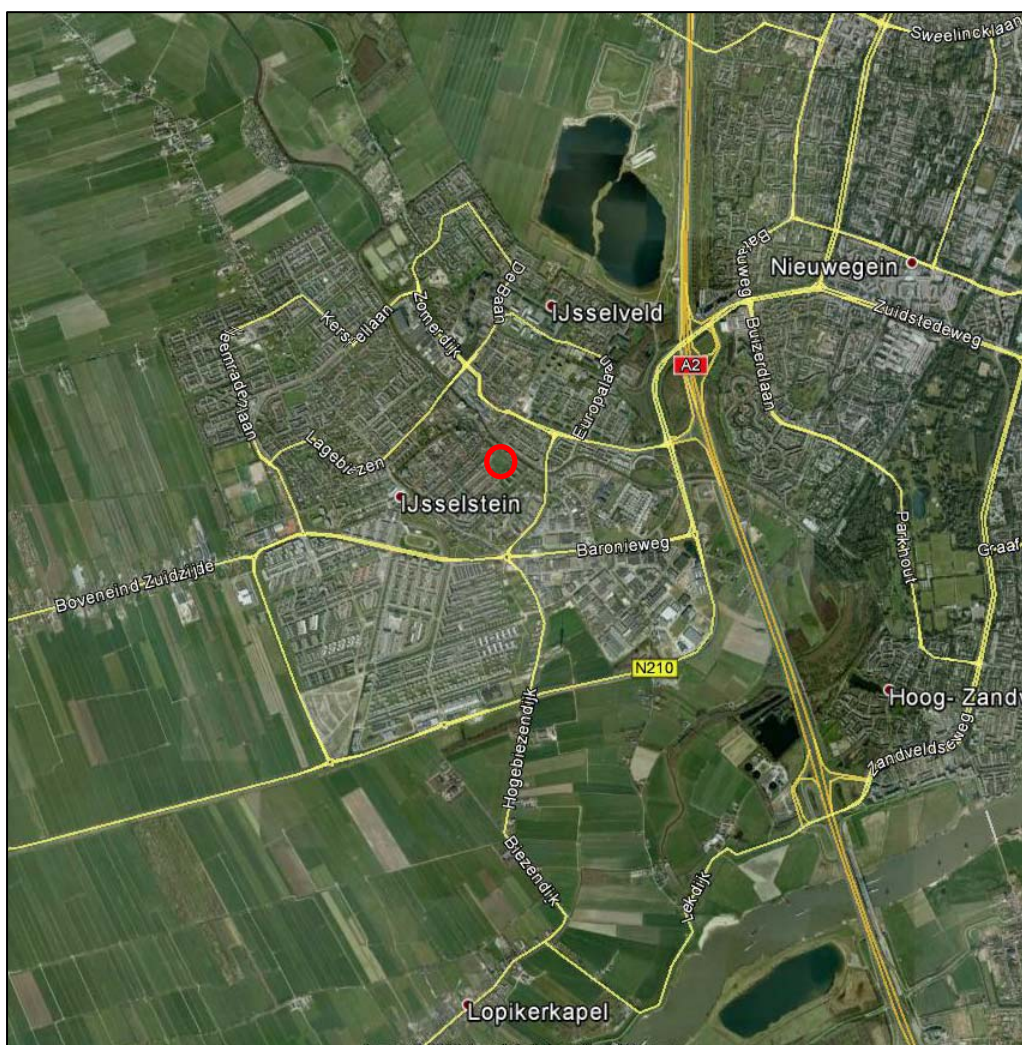
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Plangebied

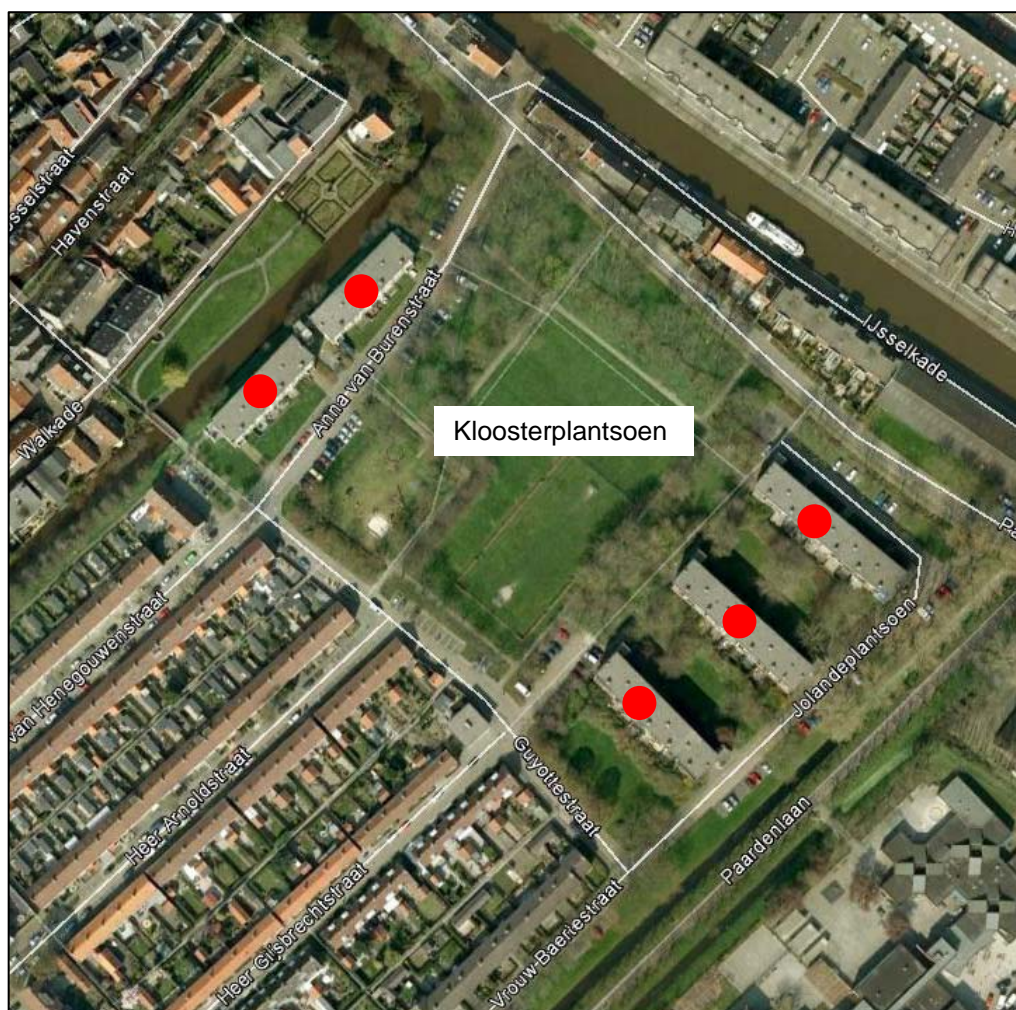
2.1 Ligging en beschrijving plangebied

De te slopen flats liggen rond het Kloosterplantsoen in IJsselstein, gemeente IJsselstein. Rond de te slopen flats is veel groen aanwezig in de vorm van grasvelden, grote bomen en struiken. Verder liggen er enkele wegen, paden en parkeerplaatsen in het plangebied. Op korte afstand van het plangebied ligt de IJssel en de flats aan de Anna van Burenstraat grenzen aan de stadsgracht. Het Kloosterplantsoen is een park bestaande uit een groot grasveld met daar omheen grote bomen en bosschages.

De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Figuur 2 geeft de begrenzing van de locatie weer. Op pagina 8 en 9 is een foto-impressie van het gebied opgenomen.

Figuur 1. Ligging plangebied (rode cirkel)

Figuur 2. Ligging te slopen flats (rode stip) en kloosterplantsoen

Foto 1. Flats Anna van Burenstraat

Foto 2. Flats grenzend aan de stadsgracht

Foto 3. Flats aan het Jolandeplantsoen

Foto 4. Groen rond de flats

Foto 5. Park met grasveld en bomen

Foto 6. Grote bomen en bosschages

2.2 Voorgenomen plannen

De voorgenomen plannen betreffen de sloop van de vijf flats rond het Kloosterplantsoen.

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van de websites Vlindernet.nl, Libellennet.nl, Waarneming.nl en Telmee.nl en diverse verspreidingsatlassen. De gegevens over vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders en libellen zijn onder andere uit dergelijke atlassen afkomstig.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de EHS in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle op de locatie aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooiresten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. Een eenmalig veldbezoek is nadrukkelijk geen volledige inventarisatie. Dat betekent dat op basis van een eenmalig veldbezoek het voorkomen van soorten niet per definitie is uit te sluiten. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 2 juli 2013 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: bewolkt, windstil en circa 13 graden Celsius.

4 Natuurwaarden

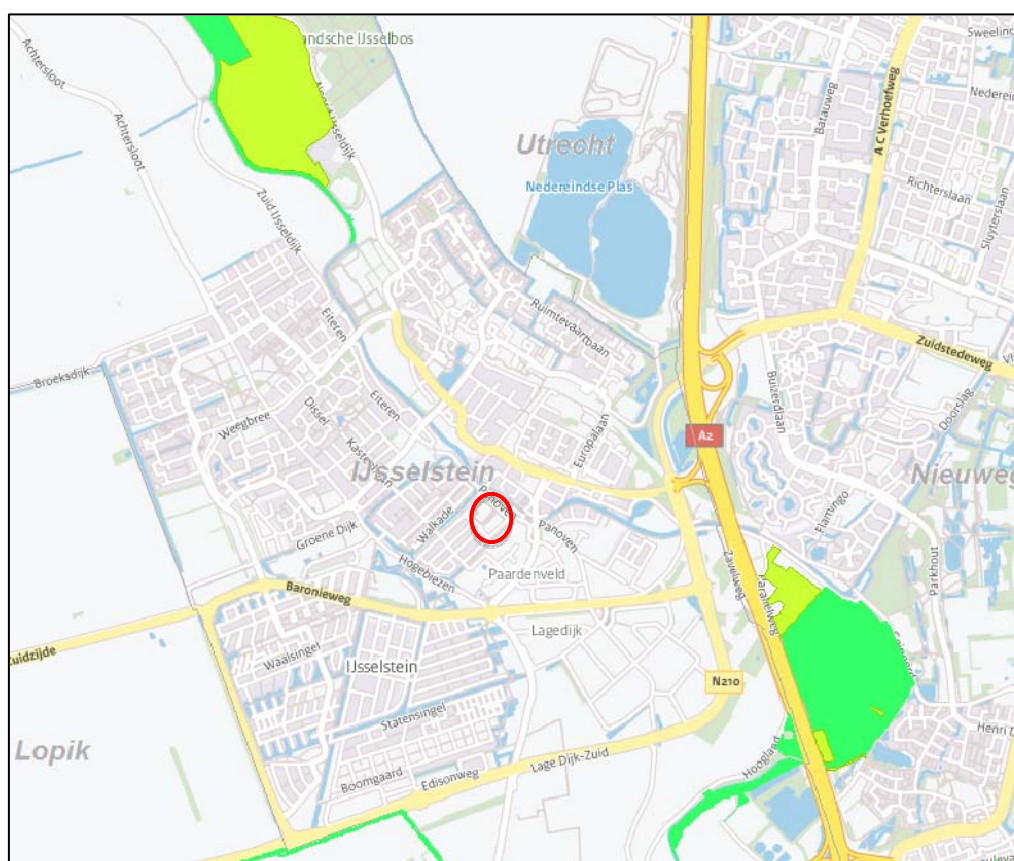
4.1 Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) blijkt dat op ongeveer zes kilometer ten zuidwesten van het plangebied het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek ligt.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Zoals blijkt uit gegevens van de provincie Utrecht maakt het plangebied geen deel uit van de EHS (figuur 3). De dichtstbijzijnde delen van de EHS liggen op ongeveer 1500 meter van het plangebied.

Figuur 3. Plangebied (rode cirkel) ten opzichte van de EHS (groen) (bron: provincie Utrecht).

Effectbeoordeling

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op zes kilometer afstand van de planlocatie. De voorgenomen plannen zullen gezien de aard van de plannen en de afstand tot het Natura 2000-gebied geen effect hebben hierop.

Gezien het lokale karakter van de plannen en de ligging buiten de EHS zullen geen effecten optreden op de EHS.

Conclusie

De voorgenomen plannen zullen gezien het lokale karakter geen effect hebben op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek en de EHS.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of er mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn.

4.2.1 Flora

De periode waarin het veldwerk is uitgevoerd valt voor planten in het groeiseizoen. Er is daarom nauwkeurig gezocht naar beschermde plantensoorten. De plantensoorten die in het plangebied zijn waargenomen zijn algemeen voorkomende soorten. Er worden gezien de ligging en het gebruik van het plangebied geen beschermde plantensoorten verwacht.

Conclusie

Er komen geen beschermde plantensoorten voor in het plangebied.

4.2.2 Vlinders en libellen

Uit de atlas De dagvlinders van Nederland (Bos et al. 2006) en de website van De Vlinderstichting blijkt dat in de omgeving van het plangebied geen beschermde vlindersoorten voorkomen. Bevindingen uit het veldbezoek tonen aan dat er op de locatie geen geschikte biotopen aanwezig zijn voor het voorkomen van beschermde dagvlindersoorten. Beschermde dagvlinders hebben specifieke habitateisen; het plangebied voldoet hier niet aan.

Uit de atlas De Nederlandse libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002) en de website libellenet.nl blijkt dat er in de omgeving van het plangebied geen beschermde libelsoorten voorkomen. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Hierdoor vinden libellen geen voortplantingshabitat in het plangebied. Wel kunnen er algemene libellen soorten in het plangebied foerageren.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten dagvlinders of libellen voor in het plangebied.

4.2.3 Mieren en kevers

Beschermde soorten mieren en houtkevers zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (naald)bossen. Deze habitattypen zijn niet aanwezig op de planlocaties.

Beschermde waterkevers zijn afhankelijk van grote, permanent stilstaande wateren. In het plangebied zijn deze wateren niet aanwezig. Het voorkomen van beschermde waterkevers in het plangebied kan worden uitgesloten.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten mieren en kevers voor in het plangebied.

4.2.4 *Vissen*

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. Hierdoor kunnen geen vissen voorkomen in het plangebied. Er is daarom niet nader onderzocht of beschermde vissen voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Conclusie

Er komen geen vissen voor in het plangebied.

4.2.5 *Reptielen en amfibieën*

Uit de Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) blijkt dat in de omgeving van het plangebied de volgende beschermde amfibieënsoorten voorkomen: bruine kikker, meerkikker, gewone pad, kleine watersalamander (alle FFtabel 1) en rugstreeppad (FFtabel 3).

Volgens dezelfde bronnen komen er geen beschermde reptielen voor nabij het plangebied. Bevindingen uit het veldbezoek tonen aan dat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt voor reptielen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën en reptielen waargenomen. Uit het veldbezoek is gebleken dat in het plangebied geschikte biotopen ontbreken voor beschermde amfibieën uit FFtabel 2 en 3. Er ontbreekt oppervlaktewater in het plangebied waardoor amfibieën er geen voortplantingshabitat kunnen hebben. De wateren in de directe omgeving van het plangebied zijn beschoeid en daardoor weinig geschikt als voortplantingswater voor amfibieën. De hierboven genoemde soorten amfibieën van FFtabel 1 komen waarschijnlijk wel voor in deze wateren. Het voorkomen van zwaarder beschermde soorten amfibieën in deze wateren is zeer onwaarschijnlijk.

Het is zeer aannemelijk dat algemeen voorkomende soorten amfibieën van FFtabel 1 het plangebied gebruiken als landhabitat en overwinteringshabitat. De soorten kunnen gebruikmaken van de grasvelden en tussen de struiken en bosschages kunnen ze overwinteren. Het is daarnaast mogelijk dat enkele exemplaren van bovengenoemde soorten een overwinteringsplek vinden in de te slopen flats, bijvoorbeeld in de bergingen op de begane grond.

Effectbeoordeling

De voorgenomen plannen hebben mogelijk verlies van land- en overwinteringshabitat tot gevolg van beschermde amfibieën van FFtabel 1.

Mitigerende maatregelen

Voor de soorten van FFtabel 1 geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling. Het is daarom niet noodzakelijk te mitigeren voor de amfibiesoorten van FFtabel 1.

Conclusie

Mogelijk gebruiken algemeen voorkomende soorten amfibieën van FFtabel 1 het plangebied als landhabitat en winterhabitat. De plannen kunnen gevolgen hebben voor deze soorten. Het is niet noodzakelijk om te mitigeren of compenseren voor soorten van FFtabel 1.

4.2.6 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied enkele algemeen voorkomende cultuurvolgende vogelsoorten waargenomen, waaronder merel, koolmees, houtduif, winterkoning en zwarte kraai. Er zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen. Ondanks de geschikte periode en omstandigheden, zijn in het plangebied geen huismussen waargenomen. Het kan zodoende worden uitgesloten dat huismussen in het plangebied broeden. Op 18 juni in de avond tijdens een onderzoeksrondte in het kader van vleermuisonderzoek, zijn in de omgeving van het plangebied gierzwaluwen waargenomen. Deze toonden echter geen binding met de te slopen flats. Zodoende kan worden uitgesloten dat gierzwaluwen broeden in de te slopen flats.

In de bomen en struiken in het plangebied hebben algemene vogels een broedlocatie. Het plangebied biedt voor deze vogels ook foerageergebied. In een bosschage in het noorden van het park is een aantal nesten van zwarte kraai waargenomen. Deze nesten zijn niet beschermd.

Effectbeoordeling

Indien er bomen en struiken verwijderd worden zal verlies optreden van broed- en foerageergebied van algemeen voorkomende cultuurvolgende vogels.

Mitigerende maatregelen

Voor de meeste vogelsoorten geldt dat, indien exemplaren aan het broeden zijn, versturende werkzaamheden, zoals het verwijderen van bomen en struiken, niet kunnen plaatsvinden zonder deze dieren te verstoren. Door de kap van bomen en/of struiken buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren, wordt voorkomen dat er negatieve effecten zullen optreden ten aanzien van vogels.

Conclusie

Het plangebied is geschikt als broedgebied en foerageergebied voor algemene vogelsoorten (FFtabel vogels). Rekening houdend met de hierboven beschreven mitigerende maatregelen, zullen de voorgenomen plannen geen negatief effect hebben op algemene vogelsoorten.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997) en Korsten en Regelink (2010) blijkt dat de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, watervleermuis, meervleermuis, en gewone/grijze grootoorvleermuis (alle FFtabel 3) voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Het plangebied is vanwege de aanwezigheid van veel bomen en struiken geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De te slopen flats bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. De flats zijn voor vleermuizen toegankelijk via onder andere ventilatieopeningen van spouwmuren en diverse gaten en kieren bij dakranden en kozijnen. De bosschages in het plangebied en de bomenrijen en watergangen direct ernaast kunnen mogelijk functioneren als vliegroute voor vleermuizen.

Overige zoogdieren

Het plangebied kan (onderdeel van) het leefgebied vormen van grondgebonden zoogdiersoorten als egel, mol en diverse muizensoorten (alle FFtabel 1).

Effectbeoordeling

Mogelijk benut een aantal grondgebonden zoogdieren (FFtabel 1) het plangebied als (onderdeel van hun) leefgebied. Als gevolg van de voorgenomen plannen kan het leefgebied van deze soorten tijdelijk ongeschikt raken of geheel verdwijnen. In de nieuwe situatie kunnen deze soorten weer leefgebied vinden in het plangebied.

Het plangebied is vanwege de aanwezigheid van veel bomen en struiken geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Indien als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling veel bomen en struiken worden verwijderd, heeft dit mogelijk een negatief effect op het foerageergebied.

De te slopen flats bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen op welke manier vleermuizen het plangebied en de directe omgeving daarvan gebruiken en wat de effecten hierop zijn als gevolg van de voorgenomen plannen.

Mitigerende maatregelen

Voor de soorten van FFtabel 1 geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling. Het is daarom niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFtabel 1.

Nader onderzoek moet uitwijzen op welke manier vleermuizen het plangebied gebruiken en wat de effecten van de plannen hierop zijn. Aan de hand daarvan kunnen indien nodig mitigerende maatregelen worden bepaald.

Conclusie

Het plangebied is voor een aantal grondgebonden zoogdieren van FFtabel 1 geschikt als (onderdeel van hun) leefgebied. Voor de soorten van FFtabel 1

geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling. Het is daarom niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFtabel 1.

Nader onderzoek moet uitwijzen op welke manier vleermuizen het plangebied gebruiken en wat de effecten van de plannen hierop zijn. Aan de hand daarvan kunnen indien nodig mitigerende maatregelen worden bepaald. Dit onderzoek is reeds in gang gezet. De resultaten hiervan zijn in oktober 2013 beschikbaar.

5 Conclusies

Beschermde gebieden

Op ongeveer zes kilometer ten zuidwesten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Lek. De voorgenomen plannen zullen gezien de lokale aard geen effect hebben op dit beschermde gebied.

Het plangebied ligt buiten de EHS. Gezien het lokale karakter van de plannen en de ligging buiten de EHS, zullen er geen negatieve effecten optreden op de EHS.

Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende beschermde soorten voor die vermeld staan in de tabellen van de Flora- en faunawet, zie tabel 1 op de volgende pagina.

Soorten van FFtabel 1

Mogelijk wordt het plangebied gebruikt door enkele grondgebonden zoogdieren en amfibieën die zijn opgenomen in FFtabel 1. Voor de soorten van FFtabel 1 geldt een vrijstelling: bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen is het voor deze soorten niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen of te werken volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode.

Soorten van FFtabel 3

De mogelijk in het plangebied voorkomende vleermuizen staan vermeld op FFtabel 3 en de Habitatrichtlijn en zijn strikt beschermd. Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De te slopen flats bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen op welke manier vleermuizen van het plangebied gebruikmaken en welke effecten kunnen optreden als gevolg van de voorgenomen plannen. Dit onderzoek is reeds in gang gezet. De resultaten hiervan zijn oktober 2013 beschikbaar.

Soorten van FFtabel vogels

De in het plangebied voorkomende vogelsoorten staan vermeld op FFtabel vogels en zijn strikt beschermd. Het plangebied is geschikt als foerageergebied en broedgebied voor algemeen voorkomende vogelsoorten. Ondanks de geschikte periode en omstandigheden zijn in het plangebied geen huismussen waargenomen. Nesten van huismussen kunnen zodoende worden uitgesloten. De in de omgeving van het plangebied waargenomen gierzwaluwen toonden geen binding met het plangebied. Het broeden van gierzwaluwen in de te slopen flats is zodoende uit te sluiten.

Door het verwijderen van bomen en struiken buiten het broedseizoen uit te voeren, worden negatieve effecten op broedende vogels voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart t/m half juli.

Tabel 1. Overzicht mogelijk aanwezige en aangetroffen beschermde soorten

Soort(groep)	Bescherming	Functie plangebied	Mogelijk effect	Ontheffing	Maatregelen
Amfibieën	FFtabel 1	Land- en winterhabitat	Mogelijk vernietiging	Nee, algehele vrijstelling	-
Vogels (niet jaarrond beschermd)	Vogels	Foerageergebied en broedgebied	Geen	Nee	Verwijderen van begroeiing buiten het broedseizoen
Grondgebonden zoogdieren	FFtabel 1	Leefgebied	Tijdelijk ongeschikt	Nee, algehele vrijstelling	-
Vleermuizen	FFtabel 3	Foerageergebied	Mogelijk vernietiging	Nog niet bekend	Nader onderzoek
Vleermuizen	FFtabel 3	Verblijfplaatsen	Mogelijk vernietiging	Nog niet bekend	Nader onderzoek
Vleermuizen	FFtabel 3	Vliegroute	Mogelijk vernietiging	Nog niet bekend	Nader onderzoek

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- + Bos F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- + Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie). 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- + Delft, Van J.J.C.W. et al. Waarnemingenoverzicht 2009, RAVON 38, jaargang 12, nummer 4, Stichting RAVON, Nijmegen, 2010.
- + Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- + Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- + Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Brochure: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten, 22 februari 2005.
- + Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Internet

- + <http://webkaart.provincie-utrecht.nl/index.do?kaarten=4931,4932>. Kaart Ecologische Hoofdstructuur. Publicatiedatum 14-05-2013
- + [Beschermd gebied: http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx), geraadpleegd op 11 augustus 2013
- + www.rijksoverheid.nl
- + www.ravon.nl
- + www.vlinderstichting.nl
- + www.vlindernet.nl
- + www.waarneming.nl
- + www.telmee.nl
- + www.zoogdiervereniging.nl
- + www.libellennet.nl
- + www.eis-nederland.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Flora- en faunawet (bron: Rijksoverheid 2011)

De Flora- en faunawet beschermt soorten, niet individuele planten of dieren, om te voorkomen dat het voortbestaan van de soort in gevaar komt. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit.

Doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij' principe. Dit betekent dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Heel vaak gaan activiteiten en de bescherming van soorten prima samen. Soms is het optreden van schade aan beschermde dieren en planten echter onvermijdelijk. In die situaties is het nodig om vooraf te bekijken of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

In de Flora- en faunawet geldt een verbod op activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten. De wet spreekt niet van (ruimtelijke) plannen. Op basis van de onderzoeksplicht (Wro) en de plicht tot het vaststellen van een uitvoerbaar plan dient bij het maken van bestemmingsplannen beoordeeld te worden of er belemmeringen aanwezig zijn voor verlening van een eventuele ontheffing voor de activiteiten in het plan.

In 2005 is met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten het beschermingsregime versoepeld. Met deze aangepaste regelgeving is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is in veel gevallen een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet van toepassing. Bij de vrijstellingsregeling zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de ingrijpendheid van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling:

- + voor de soorten van FFtabel 1 is geen ontheffing nodig;
- + voor de soorten van FFtabel 2 geldt dat moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is zijn ook de soorten uit FFtabel 2 ontheffingsplichtig;
- + voor soorten van FFtabel 3 moet altijd ontheffing worden aangevraagd. Behalve voor beschermde soorten, geldt deze indeling ook voor hun vaste rust- en verblijfplaatsen.

De zorgplicht uit artikel 2 blijft echter altijd van toepassing op alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving.

Door een wijziging in de wetgeving in 2009 is het voor soorten van de Habitatrichtlijn (bijvoorbeeld vleermuizen en rugstreeppad) en voor vogels niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor ruimtelijke inrichting of ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor vogels dat een ontheffing in het kader van "dwingende reden groot openbaar belang" eveneens niet meer mogelijk is.

Natuurbeschermingswet 1998 (bron: Rijksoverheid 2011)

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor het natuurmonument. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

In 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet (Nb) 1998 in werking getreden. Daarmee voldoet Nederland aan de eisen van de Europese natuurwetgeving. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Hieronder vallen de speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets. De habitattoets is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- + oriëntatiefase (en vooroverleg);
- + verslechterings- en verstoringstoets;
- + passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolgpcedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring vanwege de Natuurbeschermingswet nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- + er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- + er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- + er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- + of deze kans reëel is en
- + of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid 2011)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen door in gemeentelijke bestemmingsplannen.